

Christian Woldenberg Albert Alers

**Institutionum Domini Nostri Iustiniani. P. P. A. Notis perpetuis in usum
Docentium, & Discentium Illustratarum. Disputatio Prima. De Prooemio Et Iustitia
Et Iure**

Rostochii: Kilius, 1652

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn732600316>

Druck Freier Zugang

Vorwort, Berechtigkeits, Recht

R U für 1652.

Christian Woldenberg, Preis

Albert Mark, Resp.

INSTITUTIONUM DOMINI
NOSTRI JUSTINIANI.

P. P. A.

Notis perpetuis in usum Docentium,
& Discipulorum Illustratarum.

DISPUTATIO PRIMA.

DE

PROOEMIO ET
JUSTITIA ET JURE.

Quam

In Illustri Rostochiensi Academia

P R Æ S I D E

Clarissimo & Consultissimo

DN. CHRISTIANO WOLDEN-

B E R G I O, Crempa Hollato,

Phil. Mag. & J. U. Lic.

Eruditorum Disquisitioni subjecit

ALBERTUS ALARDUS,

CREMPENSIS.

Habebitur 25. Feb. ipso Matthia die.

Disputando Veritas eruitur,

Sic testatur Arcadius Charisius de Herennio Modestino

in L. 28. S. 26. ff. de muner: & hono.

¶(o)¶

R O S T O C H I I,

Typis NICOLAI KILII, Acad. Typogr. 1652.

47

INSTITUTIONAL DOCUMENT
NO. 1000

INSTITUTIONAL DOCUMENT
NO. 1000

PROOEMIO ET
JUSTITIA ET JURE

Institutional Document

FRANCO
CHRISTIANO WOLDEN
BERGIO, Campa Hollata.

Phil. Mag. & J. M. L. L. L.
ALBERTUS ALARDUS,
CANTONENSIS.

Disputando Veritas eruitur
in ista de f. de m. de h. de

ROSTOCK
Typa Rostocki K. A. A. A. A. A.

INSTITUTANE VOCANDA SINT HÆC LEGUM CUNABULA,

ut Justinianus appellat, an INSTITUTIONES?

*si inter multos jam diu obtinuerit INSTITUTA vocari hæc Juris-
prudentiæ Elementa: quippe cum & Syponinus INSTITUTA inter-
dum, decreta legum atq; sanctiones dici affirmet, & ita Justinianum
opus suum Elementorum inscripisse (id quod & ipse agnoscit Sabellicus) & in
Pandeëtis Græcis legatur, τῶν Ἰνστιτῦτων Ἰστυιωτῶν (id quod in Budæanis Institu-
tionibus annotatum est:) plures tamen Laurentium Vallensem, atq; alios
quosdam humanitatis Professores magis sequuntur: qui instituta interpretan-
tur bonos mores, consilio & ratione sumptos, domesticamq; disciplinam, quæ
literis non mandantur, sed observantur communi opinione virorum bonorum
per quandam consuetudinem. Unde & apud Valerium M. titulus est. De in-
stitutis antiquis: quasi de Moribus antiquis. Et Quintil. lib. I. Institution.
Oratori. Ubi de Chrysippo loquitur. Nam is, inquit, quanquam triennium
nutricibus dederit tamen ab illis quoq; formandam quàm optimis institutis
mentem infantium judicat. Cur autem ad literas non pertineat etas, quæ
ad mores jam pertinet eandem rem appellans Instituta & mores. Institutiones
autem sunt præceptiones quibus instituuntur & docentur homines: ut sunt
libri ab eodem Quintiliano inscripti Institutiones Oratoriæ, à Lactantio,
Institutiones divinæ, ab Erasmo institutio Principis Christiani, ab Aldo Insti-
tutiones Grammaticæ, & ita ab aliis multis autoribus: ut hinc scilicet hoc opus
Institutiones dici etiam posse intelligas, quod præceptiones ac documenta,
quædam seu elementa totius legitime scientiæ contineant, quibus jam inde ab
initio cupida legum juventus imbuatur. Quarum & A. Politianus Miscel-
lan. c. 84. commemorat his verbis: Institutiones hæ, quæ vocantur in Jure
Civili, Justiniani Principis nomine editæ, sed à Triboniano tamen doctisq; aliis
viris compositæ, etiam Græcè scriptæ sub eodem prorsus intellectu reperiuntur,
nisi quod ritus quidam consuetudinesq; Romanorum veteres uberius aliquanto
& laxius in Græco ipso quam in Latino Codice referuntur, ut peregrinis homi-
nibus, atq; à Romanorum more consuetudinesq; alienis, res tota penitus inno-
tesceret. Nihil igitur, aut parum quidem interest, ut ex supradictis locis colligere licet) sive INSTITUTA sive INSTITUTIONES hæc Juris Justinianei
Elementa quis appellet, cum & decreta legum & morum componendorum
rationem præferant. Quorum te volumus monitum, humanissime lector, ut
cum Jurisprudentiâ, verborum quoq; peritiâ tibi adsciscas.*

A 2

PRO-

PROOEMIUM DE CONFIRMATIONE INSTITUTIONUM.

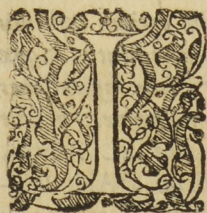
IN NOMINE DOMINI NOSTRI JESU CHRISTI
IMPERATOR. CÆRAR. FLAVIUS.
JUSTINIANUS. ALEMATICUS. GOT-
THICUS, FRANCICUS. GERMANICUS.
ANTICUS. ALANICUS. VANDALICUS.
AFRICANUS. PIUS. FELIX. INCLTUS.
VICTOR. ACTRIUMPHATOR.
SEMPER AUGUSTUS. Cu-
pidæ legum juventuti. S.

1. De Usu armorum & Legum.

1. *Thefts.*
2. *Impera-*
tori neces-
saria sunt
arma &
leges.

2. *Utilitas.*
3. *Secunda.*
4. *Tertia.*

Hoc & seq.
§§. ad hy-
porthesin
trāsferitur
1. *Justinia-*
nus armis
& legibus
floruit.
2. *Bellica e-*
stis facinora
3. *Ejusdem*
leges.

Imperatoriam Majestatem non so-
lum armis decoratam, sed etiam legibus
oportet esse armatam: 2. Ut utrumque,
tempus, & bellorum & pacis, rectè possit
gubernari. 3. Et Princeps Romanus non
solum in hostilibus præliis victor existat,
sed etiam per legitimos tramites calumniantium iniqui-
tates expellat. 4. Et fiat tam juris religiosissimus, quàm
victis hostibus triumphator magnificus.

1. De bellis & Legibus Justiniani.

1. Quorum utramq; viam cum summis vigiliis, sum-
maq; providentiâ, annuente Deo perfecimus. 2 Et bel-
licos quidem sudores nostros Barbaricæ gentes sub juga
nostra redactæ cognoscunt: & tam Africa, quàm aliæ
innumeræ Provinciæ, post tanta temporum spatia, no-
stris victoriis à cœlesti Numine præstitis, iterum ditio-
ni Romanæ nostrøq; additæ Imperio protestantur. O-
mnes

mnēs verò populi, legibus tam à nobis promulgatis, quàm compositis reguntur.

1. De Compositione Codicis, & Pandectarum.

2. 1. Et cum sacratissimas constitutiones antea ^{1. Compositio Codicis} confusas in luculentam ereximus consonantiam. 2. Tunc ^{2. Compositio Pandectarum.} nostram extendimus curam ad immentia veteris prudentiæ volumina, & opus desperatum, quasi per medium profundum euntes, cœlesti favore jam adimplevimus.

1. De tempore, autoribus, sine & utilitate, compositionis Institutionum.

3. Cumq; 1. hoc Deo propitio peractum est, 2. Triboniano viro Magnifico, Magistro, & Exquæstore sacri palatii nostri, & Exconsule, nec non Theophilo & Dorotheo viris Illustribus & Antecessoribus (quorum ^{1. Tempus.} omnium, solertiam, & legum scientiam, & circa nostras iussiones fidem, jam ex multis rerum argumentis accepimus) convocatis, mandavimus specialiter, ut ipsi nostrâ autoritate, nostrisq; suasicibus Institutiones componerent: 3. Ut liceat vobis prima legum cunabula, non ab antiquis fabulis discere, sed ab imperiali ^{2. Compositores & eorum auctoritas.} splendore appetere: & tam aures, quàm animi vestri nihil inutile, nihilq; perperam positum, sed quod in ipsis rerum obtinet argumentis, accipiant. 4. Quod priore ^{3. Utilitas prima.} tempore vix post quadriennium prioribus contingebat, ut tunc constitutiones Imperatorias legerent, hoc vos à primordio ingrediamini, digni tanto honore. tantâq; reperti felicitate, ut & initium vobis, & finis legum ^{2. Secunda.} eruditionis à voce principali procedat.

1. Divisio Institutionum.

4. Igitur post libros quinquaginta Digestorum, seu ^{Forma.} Pan-

Forma. Pandectarum, in quibus omne jus antiquum collectum est quod per eundem virum excelsum Tribonianum, nec non cæteros viros Illustres & facendissimos confecimus:) in quatuor libros easdem Institutiones partiri iussimus, ut sint totius legitima scientia prima elementa.

*descriptio
Institutio-
num adde.*

*S. i. vers.
itaq; in
proem.
Materia.*

1. Quid in Institutionibus contineatur.

5. In quibus breviter expositum est, & quod antea obtinebat, & quod postea desuetudine inumbratum, Imperiali remedio illuminatum est.

1. Ex quibus libris composita sunt Institutiones:

atq; earum recognitio, & confirmatio.

*Confir-
matio.*

6. Quas ex omnibus antiquorum Institutionibus, & præcipue ex Commentariis Caij nostri, tam Institutionum, quam rerum quotidianarum, aliisque multis Commentariis compositas, cum tres viri prudentes prædicti nobis obtulerunt: & legimus, & recognovimus, & plenissimum nostrarum constitutionum robur eis accommodavimus.

1. Adhortatio ad studium juris.

*Guberna-
tio Reipub-
lica est
ultimus
jurispru-
dentie finis*

7. Summa itaq; ope, & alacri studio, has leges nostras accipite: & vosmetipsos sic eruditos ostendite, ut spes vos pulcherrima foveat, toto legitimo opere perfecto, posse etiam nostram Rempublicam, in partibus ejus vobis credendis gubernari. D. CP. XI. Kal. Dec. D. JUSTINIANO, PP. A. III. COS.

Ad Proæmium Institutionum Imp. Autores

Ad explicationem primæ partis hujus Proæmii, & ut scias qualis debeat esse Princeps, quibusq; dotibus exornatus: vide Pirrum *de Mag. Romano*, Restaurum Castaldum *de Imperatore*, Martinum Laudensem *de Principibus*, Aristot. *1. Eth.* Cic. *pro Lege Maniliâ* Stobæum *in sententis*, sermone

Sermon 46. Pro explicatione secundæ partis, in quâ tractatur de confectione Institutionum lege tres Epistolas Justiniani Digestorum operi præfixas. De methodico & compendioſo studio lege methodum Duareni, At de officio auditoris, ejusq; exercitio, ut summâ ope, & alacri studio conatus ejus procedat, vide Plutarchum de officio auditoris, & librum de exercitatione juris diversorum autorum. Vid. Cuiac. lib. 4. Obs. c. 22. Constantinus Landus, enarrationum in tit. de J. & J. c. 3. ad §. Imperatoriam ex professo scripsit Johan Rodin Hispanus, ad §. 1. Forcatus Necyomant. dialog. 37. Contius lib. 1. lect. subcis. c. 7. ad §. 3. Crinitus lib. 10. de honestâ disciplinâ c. 12. ad §. 7. Rainaldus Corſus, indagat. lib. 2. cap. 13. Petr. Gilken. in lib. V. Aristot. Esbicor.

Nota.

Proæmium est origine Græcum, & descendit à $\pi\rho\omicron\upsilon\mu\iota\omicron\nu\mu$ & $\omicron\iota\mu\eta$, quod teste Hesychio idem, quod $\omega\delta\eta$ i. e. cantus non ab $\omicron\iota\mu\eta$ via. Commodè autem dividi potest in Inscriptionem, proæmium ipsum & Epilogum.

De invocatione: IN NOMINE DOMINI vide Nov. Leo. 1. Nov. Justin. 8. & 85. pr. 1. Corinth. 10. v. 31. Coloss. 3. vers. 17. c. in nomine Domini. 1. Dist. 23. c. non observetis 17. caus. 26. q. fin. C. non liceat. 3. caus. 26. q. 5. c. 16. verbo Deo autore Dist. 50. c. 1. caus. 13. q. 6. & Dist. 26. Demosth. Ep. 1. Radulph. Forner. rer. quotid. lib. 6. c. 1. Esaia 30. vers. 20. 21. Eadem inscriptio habetur. in l. 1. C. de offic. pref. Afric. & l. 1. pr. L. 2. pr. C. de V. J. Enucl. Quæ autem sequuntur, pro descriptione imperialis culminis ponuntur. Vide etiam Alciat. lib. 9. $\pi\omega\rho\epsilon\rho\gamma\omega\nu$ c. 6. ubi multa exempla Ethnica ponit.

IMPERATOR) Vid. Agathiam lib. V. quem allegat Grotius in Flor. spars. p. m. 3. FLAVIUS. Vid. Jacob. RAVAR.

Revar. conjectan. lib. 3. c. 17. FRANCICUS.) Gravissimè tulit Theodibertus Francorum Rex, quod Justinianus, velut devicta Francorum gente Francici sibi titulum sumeret. Post hujus constitutionis tempora etiam Langobardicum & Gepidicum se dixit, quod eas quoq; gentes irritavit. *Vid. d. Agathias lib. 1. PIUS*) Ab Antonino Pio, ipso Justiniano fatente: *Nov. 78. c. 5.*

Cupidæ legum juventuti) cum juvenes dociliores sint senibus *L. 37 ff. de Ædil. Edict.*

Ad pr. *vid. l. 14. C. de advoc. diverso judic. Libanius oratione adversus Magistratum Assessores.*

Calumniantium) quid sit propriè calumniari. *Vid. in l. 1. § 1. ff. ad SC. Turpil. Borch. hïc.*

Juris Religiosissimus) *L. unam ex familia. 67. §. fin. D. de leg. 2.*

§. 1. Africa) *Nov. 37. vid. Procop. & Hottom, in vitâ Justin.*

Ad §. 3. magnifico Magistro. Alibi magistro officiorum *v. l. 2. C. de V. J. Enucl. praf. D. §. 3.*

Ad §. 4. *Gloß. in §. 4. J. Q. M. T. J. & secund. Joh. Fabr. in rubr. J. de Actio. & Quintil. lib. ult. c. ult. divisio omnia clariora, breviora, & faciliora reddit. v. l. 80. §. 1. ff. de leg. 2. Speckhan. de difficultate Juris Rom. p. 59. 60. l. 1. ff. de Except. Dol.*

§. 6. Tres viri prudentes) Tres enim faciunt collegium, *per l. 85. ff. de V. S. Revar. conj. lib. 3. c. 19.*

Ad §. 7. *refer. l. 2. §. 19. vers. has itaq; C. de V. J. Enucl.* Nihil vero hic de libris Novellarum constitutionum Justinianus loquitur, quia editæ fuerunt post hos libros, & in plerisq; juri, quod ejusdem libris tractatur, derogant. *Chassan. in parat. hïc p. m. 2.*

INSTI-

INSTITUTIONUM SEU ELEMENTORUM D. JUSTINIANI

SACRATISSIMI.

Principis

LIBER. 1.

DE JUSTITIA ET JURE.

TITULUS I.

§. Definitio Justitiæ

Justitia est constans & perpetua voluntas, jus suum cuique tribuendi.

§. Definitio Jurisprudentiæ

1. Jurisprudentia est divinarum atq; humanarum rerum notitia, justitiam atq; injusti scientia.

§. De juris methodo

2. His igitur generaliter cognitis, & incipientibus nobis exponere jura populi Romani, ita videntur posse tradi commodissime, si primo levi ac simplici viâ, post deinde diligentissimâ atq; exactissima interpretatione singula tradantur, 2. Alioqui si statim ab initio rudem adhuc & infirmum animum studiosi, multitudinè ac varietatè rerum oneraverimus: duorum alterum, aut desertorem studiorum efficiemus: aut cum magno labore, sæpe etiam cum diffidentia (quæ plerumq; juvenes avertit) serius ad id perducemus: ad quod leviori viâ ductus, sine magno labore, & sine ulla diffidentia, maturius perducipotuisse.

1. Methodus.

2. Ratio methodi.

1. Positiones juris.

2. Definitio juris publici.

3. Definitio juris privati

4. Dicendum esse de jure privato.

5. Partes juris privati.

Auto-juris privati.

§. Juris præcepta.

3. Juris præcepta sunt hæc: Honestè vivere, alterum non lædere, jus suum cuiq; tribuere.

§. De jure publico & privato.

4. Hujus igitur studii duæ sunt positiones, Publicum & privatum. 2. Publicum Jus est quod ad statum rei Romanæ spectat. 3. Privatum, quod ad singulorum utilitatem pertinet. 4. Dicendum est igitur de jure privato, 5. quod tripertitum est: collectum est enim ex naturalibus præceptis, aut gentium, aut civilibus.

B

Auto-

Autores qui de hoc titulo scripserunt

De Justitia & jure eleganter & eruditè scripsit Franciscus **Conna-**
nus lib. 1. c. 2. & 3. Christophorus Ehemius in lib. de Principiis juris. Guil-
helmus Rovillanus de Justitiâ & Injustitiâ. Nicolaus de Clemengiis de
lapsu & reparatione Justitiæ. Ulpianus de Zanis & Ferdin. Zoares, Rai-
hald. Corfus. lib. 1. c. 11. & lib. 2. c. 14. Coras. lib. 2. Miscellan. c. 18. De fine
vero juris & ipsâ Jurisprudentiâ vid. Gammarum de scientiâ juris. Fortu-
nium Garteani de ultimo sine juris. Dom. Soto de J. & J. D. Lessus de
J. & J. & recenter de Justitiâ Vulneratâ D. Nathan. Spormacher 1646.
Coloniæ.

Nota in titulum.

Cujacius paulò aliter hanc inscriptionem legit, h. m. D O M I N I
NOSTRI JUSTINIANI PP. A. Institutionum five Elemento-
rum per Tribonianum virum magnificum, Magistrum & Exquaestorem
sacri Palatii, & Theophilum & Dorotheum, Viros Illustres & Ante-
cessores Lib. I. & ita in sequentibus tribus libris.

Ad inscriptionem adde Lib. 1. | D. h. tit. tit. 2. ff. d. O. J. Proæm. ff.
& C. Ad generalia pertinet etiam t. 3. & 4. ff. neq; etiam negligi debent
tituli à 9. usq; ad fin. lib. 1. D. Quomodo Jus dicatur à Justitiâ eleganter
deduxit. Andreas Vallensis in paratit. Decretal. in proæm.

Ad pr. adde l. 10. ff. h. t. & l. 31. §. 1. ff. Depos. Nov. 69. in pr. Hic
non genus proximum ponitur quod est Virtus. Interim bene hic po-
suit voluntatem vid. Aristot. 2. Eth. c. 3. lib. 3. c. 7. Thom. Aquin. in summâ
d. 1. Eth. c. 5. & 6. Nam & vetus Paraphrastes ad V. Nicom. c. 1. De Justi-
tiâ agens, inquit:

Ἐστὼ δικαιοσύνη καὶ ἀδικία, ὡς ἐν τύπῳ ἕξις ἀφ' ἧς βεβλόμεθα
πρὸς δίκαια. καὶ ἕξις ἀφ' ἧς ἐβεβλόμεθα. Δεῖ γὰρ πρὸς κείσθαι ἀεὶ ταῖς ἀρε-
ταῖς τὸ βέλεσθαι, καὶ ἀδύνατον ἄλλως αὐταῖς ὀρεσθῆναι. Διὰ τὸ ἐβ-
λεσθαι γὰρ σωφρονεῖν καὶ δικαιοπραγεῖν ὁ δίκαιος, καὶ ὁ σώφρων
γίνεται, ὅτι μὴ γὰρ τῶν ὀπτησῆμῶν καὶ δυνάμεων, τὸ δύνασθαι μὴ
ἀναγκάσιον, τὸ ἐβλεσθαι ἢ ἐκ ἀναγκάσιον. Εἰ γὰρ τις δύναιτο ὑ-
πάσθην ἰατρός ἐστι. Τὴν γὰρ ἕξιν τῆς ἰατρικῆς ἐδὲν κωλύει τὸ μὴ ἐβ-
λεσθαι. Ὀμοίως ἢ καὶ τῶν ἄλλων. Ἐπὶ ἢ τῶν ἡθικῶν ἀνάπαλιν
ἔχεται. Τὸ μὴ γὰρ δύνασθαι δίκαια πρὸς ἧν δύνατον ἐστὶ καὶ τῶν ἀδίκων
πολλά-

πλάκεις τὸ ἢ ἐλέειν μόνον ἐστὶ δικαίαι, ὅθεν δικαιοῦς ἐστὶ καὶ
 οἰμὴ δυνάμει μὴ πρᾶξι τὰ δίκαια, βελόμει ἢ καὶ. ἔξιν
 ἔχων δικαιοσύνης; τὸν αὐτὸν ἢ τρόπον καὶ ὁ ἄδικος ἔχει: Sunt
 igitur Justitia & Injustitia, ut rudius rem delineemus, affectio animi
 quâ justa volumus, & affectio animi, quâ justa non volumus. Nam vir-
 tutibus ad mores pertinentibus adjici semper debet voluntas: Neq; ali-
 ter describi possunt: nam eo ipso quod quis vult temperanter aut justè
 agere, justus existit, aut temperans. In scientiis sanè & facultatibus
 posse requiritur. Nam si quis possit sanare, medicus est. Nihil enim
 constitutionem illam medici impedit, non velle. Idemque & in aliis
 evenit facultatibus. At in virtutibus circa mores aliter se res habet.
 Nam evenire solet, ut possit justa agere etiam injustus. At velle id ipsum
 non nisi justus est hominis. Quare justus erit aliquis etiamsi justè agere
 non possit, modo velit, & affectionem justitiæ habeat. Pariq; modo se
 habet injustus.

Rectè etiam additur voluntati, i.e. voluntatis affectioni, constantis
 titulus. Nam idem ille Aristot. Interpres ad 2. Nicom. c. 4. sic ait: Τότε
 γὰρ ἔσται δικαίος εἰάν πρᾶξι τὰ δίκαια γνώσκων ἀπράξι. Ἐπιτα,
 εἰάν πρᾶξι μὴ αὐτὸς πρᾶξι, καὶ τρίτον εἰ βελόμει καὶ ἀμετα-
 κινήτως ἔχει πρὸς τὴν πρᾶξιν. Fatendum interim est, hanc defini-
 tionem, ut plerasq; Jurisconsultorum, talem esse ut rem non malè ex-
 primat, non tamen exactam ad Dialecticam subtilitatem. Ubi autem
 definitiones fiunt non nominato genere proximo, eas ὀρισμὸς ὑπερ-
 βαίνοντας definitiones transilientes vocat Aristot. 6. Top. c. 3. Plura
 vid. apud Hug. Grot. in flor. Spars. ad tit. p. m. 7. 8. & 9, 10, 11.

Ad §. 1. vid. prædictum Grotium p. m. 11. & 12. Bene autem distinxit
 Ulpianus & ex eo Tribonianus notitiam & scientiam, γνώσιν & Πιστή-
 μην. Nam Jurisconsulto sufficit res divinas humanasq; (de quibus li-
 bros Varro scripserat) nosse aliquatenus propriè autem ac peculiariter
 exactèq; nosse, i.e. scire debet justum injusto quid intersit. Vid. etiam
 Bachov. adh. §. p. m. 4. & 5. in J. Johann. Ramum ad 3. prio. Ep. D. præf.
 in J. p. m. 111.

Ad §. 2. v. l. 1. §. 11. in fin. & l. 2. §. 11. C. de V. J. Enucl. l. un. C. de nud.
 jur. Quirit. tollend. Adde Quintil. lib. 8. in init. Grot. d. lib. p. 12, & 13. vid. §. 3.
 de Legat. & §. 7. J. de fideic. hered. §. 3. J. de legit. agnat. success. §. 2. in fin.

J. de

J. de Actio. §. 12. J. de Public. judic. Aristot. lib. 4. Polit. c. 1. in pr. Columell. lib. 1. de re Rust. in proem.

Ad §. 3. Jurisconsulti munus triplex. v. l. i. §. 1. & l. 10. ff. h. t. Hæc præcepta Logicis vocantur orationes ἀπαρέμφοται, i. e. infinitæ. Ammonio ὠφελομεταίμα. Cum in omnibus disciplinis sint quædam primæ notiones, è quibus cæteræ velut è fonte manant quas Philosophi vocant Principia seu autoramenta, quia doctrinâ non indigent & per se nota sunt, referente Aristot. 7. Eth. c. 8. Jureconsulti vocant præcepta, inde forte, quod legis virtus est, imperare, vetare, permittere, punire. l. 7. ff. d. LL. Lex jubet honesta. c. erit. 2. Dist. 4. l. 197 ff. de R. J. vetat autem contraria. i. e. non honesta. Cic. Philip. II. Joh. Ram. d. lib. p. m. 128. vid. Clem. Alexand. lib. 6. Strom. Difficilis sanè & ardua, quæstio est, Quid sit honestum? teste L. Danæc. 1. Eth. Christ. c. 9. in pr. vid. quid de illa sentiant Dd. in l. non omne 144. & l. 188. ff. de R. J. vid. Joh. Ram. in Enchir. axiom. 6. & 9. P. Gregor. 2. meth. jur. c. 9. Cic. 1. offic. in pr. ibi: Nulla vitæ pars. Aristoteles apertius 5. Eth. c. 5. l. 42. ff. d. R. N. Vid. Frid. Tilem. Disp. Pand. 1. §. 31.

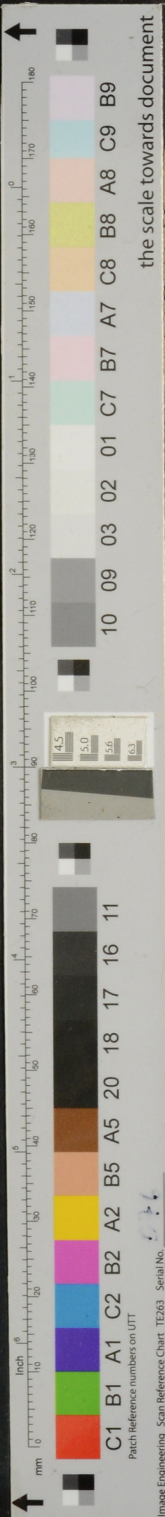
Ad præceptum secundum, adde l. 74. & 155. ff. de R. J. Non autem dicitur alterum lædere, qui injuriam sibi illatam propulsat, nam jure hoc evenit, ut quod quisq; ob tutelam corporis sui fecerit, jure fecisse existimetur. L. 3. ff. h. t. Et vim vi re pellere omnes leges, omniaq; jura permittunt. L. 12. ff. Quod met. caus. l. 4. & 45. §. 4. ff. ad L. Aquil. Vid. Joh. Borcholt. hic in J. Bachov. etiam.

Ad tertium præceptum refer l. 206. ff. R. J. Plato dicit: πῶς ὀφείλομεθα ἐκείνῳ διδόναι. Arist. lib. 4. Polit. c. 4. Lit. F. Ἀναγκαῖον εἶναι τινα ὑποδύσαντες ἢ κερνούμενοι τὸ δίκαιον, Et V. Polit. c. 9. in pr. dicit: Τελευτένια χεῖρ ἔχον τῶν μέλλοντας ἀρξάν τῶν κυρίας δεχάς. Πρῶτον μὲν Φιλίαν πρὸς τὴν κερτεῶσαν πολιτείαν. Ἐπειτα δύναμιν μερίστην τῶν ἔργων τῆς δεχῆς, τρίτον δ' ἀρετὴν ἢ δικαιοσύνην ἐν ἐκείνῃ πολιτείᾳ τὴν πρὸς τὴν πολιτείαν.

Ad §. 4. Grot. in flor. Spars. p. 14. ubi elegantem allegat Demosthenis locum, item Plin. lib. 8. & 14. Gell. lib. 10. c. 20. Arist. lib. 5. Eth. c. 19. Bach. ad h. §. Publicum est.) De hoc maximè agitur in lib. X. XI. & XII. C. & in 50. D. t. & in aurea bullâ Caroli IV. Quo etiam referuntur Capitulationes, item magna pars Reccessuum Imprimis v. constitutio Religiosa, & transactio Passaviensis 1555. inita.

Privatum) quod & autoritate quoq; publicum est, quia vim suam omnem à Principe & Republicâ obtinet. Chassan. in paratit. J. p. m. 3.

⦿(0)⦿

the scale towards document

plicatione secundæ partis, in quâ tra-
ione Institutionum lege tres Epistolas
orum operi præfixas. De methodico
tudio lege methodum Duareni, At de
, ejusq; exercitio, ut summâ ope, &
atus ejus procedat, vide Plutarchum
& *librum de exercitatione juris diversorum*
iac. lib. 4. Obs. c. 22. Constantinus Lan-
in viz de J. & J. c. 3. ad §. Imperatoriam
sit Johan Rodin *Hispanus*, ad §. 1. Forca-
liatog. 37. Contius *lib. 1. lect. subcis. c. 7.*
lib. 10. de honestâ disciplinâ c. 12. ad §. 7.
s, *indagat, lib. 2. cap. 13.* Petr, Gilken.
hisor.

Nota.

st origine Græcum, & descendit à *ωδῆ*
Hesychio idem, quod *ὠδῆ* i. e. cantus non
nmodè autem dividi potest in Inscri-
ptum ipsum & Epilogum.

ne: IN NOMINE DOMINI vide
Justin. 8. & 85. pr. 1. Corinth. 10. v. 31. Co-
nomine Domini. 1. Dist. 23. c. non observetis
C. non liceat. 3. caus. 26. q. 5. c. 16. verbo Deo
caus. 13. q. 6. & Dist. 26. Demosth. Ep. 1.
r. quotid. lib. 6. c. 1. Esaia 30. vers. 20. 21.
o habetur. *in l. 1. C. de offic. præf. Afric.*
de V. J. Enust. Quæ autem sequuntur,
imperialis culminis ponuntur. Vide
μεγεγῶν c. 6. ubi multa exempla Ethni-

OR) Vid. *Agathiam lib. V. quem allegat*
vs. p. m. 3. FLAVIUS. Vid. *Jacob.*
Revar.